

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 กับศาสตร์ต่าง ๆ คือ ด้านสังคมวิทยา คติชนวิทยา และจิตวิทยา (2) วิเคราะห์กลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 ในด้านวรรณศิลป์ โดยเสนอผลการศึกษาเป็นเชิงพรรณนาวิเคราะห์

จากผลการศึกษาพบว่า กลอนเพลงยาวในสมัยรัชกาลที่ 3 มีเนื้อหาสัมพันธ์กับศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ สังคมวิทยา กลอนเพลงยาวได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ด้านคติชนวิทยา ได้แสดงให้เห็นความเชื่อและค่านิยมของคนในสมัยนั้น โดยเฉพาะความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และในด้านจิตวิทยาพบว่าเนื้อหาของกลอนเพลงยาวได้สะท้อนให้เห็นถึงการเล่นเพื่อนของนางใน ในราชสำนักซึ่งถือเป็นความผิดปกติทางเพศประเภทรักเพศเดียวกัน

และเมื่อวิเคราะห์กลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 ในแง่วรรณศิลป์ พบว่าเพลงยาวในสมัยรัชกาลที่ 3 มีองค์ประกอบในแง่วรรณศิลป์ครบถ้วน ได้แก่ อารมณ์สะท้อนใจ ความคิดและจินตนาการ การแสดงออก ท่วงทำนองการแต่ง เทคนิค (กลวิธี) และองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาในด้านรูปแบบและเนื้อหาพบว่า กลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 มีเอกลักษณ์ ซึ่งแตกต่างจากกลอนเพลงยาวในสมัยก่อนหน้านี้ จึงกล่าวได้ว่ากลอนเพลงยาวในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นเพลงยาวที่แหวกขนบและเป็นรูปแบบของกลอนในสมัยต่อมา ดังนั้นในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงจัดได้ว่าเป็นหัวเลี้ยวของวรรณกรรมอีกสมัยหนึ่ง ก่อนที่วรรณกรรมจะได้รับอิทธิพลจากตะวันตก

อภิปรายผล

การศึกษาวรรณกรรมแบบสหวิทยาการ ทำให้การวิเคราะห์กลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 มีมุมมองที่รอบด้านขึ้น จากการวิเคราะห์กลอนเพลงยาวสมัยรัชกาลที่ 3 พบว่าเครื่องมือในการสะท้อนสภาพสังคมมิใช่เพียงคำบอกเล่าปากต่อปากหรือการจดบันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่สิ่งหนึ่งที่สามารถสะท้อนสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี คือ “กลอนเพลงยาว” หลักฐานทางลายลักษณ์อักษรของกวีที่ถ่ายทอดผ่านศิลปะในการเรียบเรียงให้เห็นคุณค่าทางด้านสังคมและคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์

การวิเคราะห์กลอนเพลงยาวในด้านสังคมวิทยา กลอนเพลงยาวได้แสดงให้เห็นถึงการค้ากับต่างประเทศและ การปรับปรุงภายในกร ด้านวัฒนธรรม กลอนเพลงยาวได้สะท้อนวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ 3 เช่น อาหารการกิน การแต่งกาย การเสริมแต่งความงามบนใบหน้าสตรี การกินหมาก เป็นต้น ด้านสภาพสังคม กลอนเพลงยาวได้สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของเหล่านางในภายในราชสำนักและสภาพสังคมทั่วไป ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้นเริ่มมีชาวต่างชาติหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาอาศัยในประเทศไทย จนเกิดสถาปัตยกรรมรูปแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน เรียกว่า “เก๋ง” จีน สภาพบ้านเมืองได้รับการทำนุบำรุงให้แข็งแรงและสวยงาม

การวิเคราะห์กลอนเพลงยาวในด้านคติชนวิทยาจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามสภาวะของสังคมไทย ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ เช่น ความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูต ผี ปีศาจ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ รวมทั้งความเชื่อเรื่องศาสนาพุทธ เป็นต้น ส่วนค่านิยม พบว่า คนไทยในสมัยนั้นนิยมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และเจ้านาย ความซื่อสัตย์ การให้ความสำคัญกับคำพูด การคบคน ความกตัญญู ความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีอำนาจสถาปนาศักดิ์ การยกลูกสาวให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และค่านิยมที่สำคัญคือ ค่านิยมเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ทำให้สมัยนี้เกิดวรรณกรรมจากกวีที่หลากหลาย ไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่าผู้แต่งต้องเป็นพระมหากษัตริย์ เจ้านายชั้นสูง หรือนักปราชญ์ราชบัณฑิตเหมือนในสมัยก่อน สตรีได้รับการศึกษามากขึ้น และจากการเข้ามาของประเทศ

ตะวันตกทำให้สมัยนี้มีการพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นหลักฐาน จึงเกิดวรรณกรรมขึ้นเป็นจำนวนมาก

การวิเคราะห์กลอนเพลงยาวในด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะการวางตัวของสตรีในสมัยนั้น จะเห็นได้ว่าไม่เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกในเรื่องเพศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้หญิงส่วนมากมักมีความเก็บกดทางเพศและแสดงออกมาในรูปแบบอื่น เช่น การเขียนกลอน หรือการที่บรรดานางในล้วนอาศัยและทำงานในที่ที่มีแต่ผู้หญิง จึงเกิดคำว่า “เล่นเพื่อน” ขึ้น ที่จริงแล้วเรื่องการเล่นเพื่อนไม่ควรเป็นที่อื้อฉาวออกมาอย่างแพร่หลายเช่นนี้ เพราะถือว่าเป็นเรื่องทางเพศที่ควรปิดบัง แต่ทว่าเหตุจากความใกล้ชิด โอกาสที่ไม่อำนวยการให้พบปะผู้ชายและความต้องการทางเพศ ทำให้บรรดานางในต่างแสดงออกมาอย่างเปิดเผยว่าเป็นคู่รักกัน เช่น หม่อมสุดกับหม่อมจำ ในกลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์

การวิเคราะห์กลอนเพลงยาวในแง่วรรณศิลป์ พบว่าวรรณศิลป์ที่ปรากฏอยู่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจตามเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น อารมณ์รัก เศร้า หรืออารมณ์ขัน ทำให้เกิดความนึกคิดและจินตนาการโดยกวีนำภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์มาใช้ในการประพันธ์ นอกจากนี้ยังมีศิลปะการใช้คำโดยสื่อผ่านการแสดงออก เช่น ทำให้เห็นภาพตามที่บรรยาย ทำให้เกิดความหยั่งเห็น ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว แสดงบุคลิกตัวละครและแสดงให้เห็นถึงนิสัยใจคอของกวีอีกด้วย ด้านท่วงทำนองการแต่งมีการเลือกสรรคำใช้ เช่น การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ เล่นคำในแบบต่าง ๆ ด้านกลวิธีกวีใช้การดำเนินเรื่องแบบตามปฏิทิน การนำเสนอลักษณะเด่นของตัวละคร หรือการเลือกนำเสนอเฉพาะเหตุการณ์เด่นที่น่าสนใจ เป็นต้น ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า กลอนเพลงยาวในสมัยรัชกาลที่ 3 มีองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ที่สอดคล้อง กลมกลืนกัน ทำให้เป็นวรรณกรรมที่มีเอกลักษณ์ น่าสนใจ และมีคุณค่าสมควรแก่การยกย่อง

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากได้กระทำตามสิ่งต่อไปนี้

- (1) เผยแพร่ตามช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น บทความทางวิชาการในหนังสือ

(2) เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต (3) นำไปไว้ในห้องสมุดท้องถิ่น (4) ควรมีการส่งเสริม
การศึกษาวิเคราะห์ทรัพยากรประเภทอื่นแบบสหวิทยาการต่อไป